

הפסקת אש לפני תבוסת חמאס [?] תמנע שלום עם סעודיה

12.03.2025 | ד"ר רפאל בן לוי | written by

ממשל טראמפ מבקש להרחיב את הסכמי אברהם, בראש ובראשונה עם סעודיה, אולם המציאות הנוכחית בשטח אינה מעודדת מהלכים כאלה בעתיד הקרוב. סעודיה הצהירה כי לא תכונן יחסים עם ישראל ללא התקדמות מדינית משמעותית עם הפלסטינים [?] דרישה בלתי מתקבלת על הדעת מנקודת המבט של ישראל.

בעוד שמנהיגים ערבים מתונים אכן מכירים בחמאס כארגון טרור, הם עדיין מגנים בחריפות את ישראל על המלחמה בעזה, מציגים אותה כפושעת מלחמה ורוב הציבור הערבי [?] המושפע מתקשורת מקומית מוטה ביותר [?] שותף לדעה זו.

התוכנית הערבית לעזה שפורסמה בשבוע שעבר משקפת גישה זו, הקוראת להפסקת המלחמה ול"מדינה פלסטינית עצמאית וריבונית", מבלי להזכיר אפילו את חמאס. במובן זה, חמאס הצליח בינתיים להשיג את אחת ממטרותיו המרכזיות במלחמה זו [?] למנוע פיוס ישראלי-סעודי. כאשר ישראל על סף חידוש הפעילות הצבאית נגד חמאס בעזה, מצב זה לא צפוי להשתנות בחודשים הקרובים, ועלינו להכיר בעובדה זו.

הפוך, גוטה

עם זאת, למרות הבאת האהדה הרגשית והמחויבות לפלסטינים ברחבי העולם הערבי לשיא יחסי, בשום שלב בעשורים האחרונים לא הייתה ישראל חשובה יותר עבור האינטרסים הביטחוניים והגיאופוליטיים הערביים, בעוד שתמיכה בעניין הפלסטיני לא עוזרת כלל לאתגרים הפנימיים הרבים של מדינות ערב; למעשה, זה עלול להחמיר אותם.

כך, למשל, ירדן מתמודדת עם לחץ פנימי מצד אסלאמיסטים שהתעודדו מנפילת משטר אסד וחווה משבר כלכלי חמור, תוך שהיא מסתמכת על ישראל עבור אנרגיה ומים. סוריה חרבה ומפוצלת לאורך קווים אתניים-דתיים, ומנהיגה האסלאמיסטי מוכן לפעול באיפוק כדי לייצב את המשטר [?] אם כי חשוב לציין שכל תקווה לשיקום המדינה לאחר 14 שנות מלחמה נובעת בעיקר מהמערכה הצבאית של ישראל נגד חיזבאללה ואיראן.

לבנון, שלראשונה מזה עשרות שנים יש לה ממשלה המסוגלת להתמודד עם השליטה של [?] חיזבאללה, נמצאת בעמדה זו רק משום שפעולות ישראל החלישו את ארגון הטרור השיעי ופתחו צוהר להשבת הריבונות הלאומית. באופן דומה, מצרים מתמודדת עם קריסה כלכלית עקב ירידה בהכנסות מתעלת סואץ שנגרמו מהתקפות החות'ים בים האדום [?] התקפות שרק ישראל הראתה

נכונות להתמודד איתן אפקטיבית.

מדינות המפרץ שחתמו על הסכמי שלום עם ישראל, שומרות על יחסיהן למרות הרטוריקה הדיפלומטית הביקורתית שלהן. הן מבינות שהכלכלות שלהם נשאות חד-מימדיות, תלויות בייצוא אנרגיה, ושהן חייבות לשתף פעולה עם שותפים חדשניים ויצירתיים. ישראל היא בדיוק שותפה כזו.

ערב הסעודית נמצאת בצומת קריטי: למרות עושרה, מחצית מהתמ"ג שלה עדיין מגיע מתחום האנרגיה. חזון 2030 של יורש העצר מוחמד בן סלמאן עומד בפני אתגרים רבים ותלוי במידה רבה בייבוא ²⁷חדשנות כדי להפוך את ערב הסעודית לרלוונטית בעידן הבינה המלאכותית. בינתיים, הממלכה מתמודדת עם איומים פנימיים על חייו של נסיך הכתר בשל מדיניותו השנויה במחלוקת, שיכולה להתהפך לחלוטין אם מישהו אחר ישתלט. מעבר לכך, כמו מדינות רבות באזור, ערב הסעודית מרוויחה רבות מצמצום ההשפעה האיראנית במזרח התיכון ²⁸ תוצאה ישירה של פעולות ישראל בחודשים האחרונים.

שלום עושים מתוך עמדת כוח

בהקשר זה, כל דרישה להקמת מדינה פלסטינית כמחיר לשלום עם סעודיה היא חסרת בסיס. זה לא יעזור למדינות ערב להתמודד עם האתגרים שלהן; במקום זאת, זה עלול לערער את מעט היציבות שעוד יש להן.

באופן קצת מנוגד לאינטואיציה, אם ישראל הייתה רודפת אחר התוכנית בהובלת מצרים על ידי חתירה להפסקת אש מבלי לחסל תחילה את חמאס, זה למעשה יסיר כל תמריץ שיש למדינות ערב לקדם את היחסים עם ישראל, שכן זה היה אומר שישראל חלשה מכדי לממש את מטרות המלחמה שלה. זה יתורגם לרוח גבית עבור האסלאמיסטים במזרח התיכון. לכן, על ישראל לדחות את הרעיון שהיחסים הדיפלומטיים מותנים בוותורים לפלסטינים.

סעודיה לא תושיט יד לשותפה חלשה שאינה מסוגלת להביס את אויביהן המשותפים, כאשר חמאס הוא הקטן יותר ואיראן היא הגדולה יותר. הדרך היחידה לעצב מחדש את הנוף האזורי היא שישראל תשיג ניצחון מהיר ומכריע בעזה באמצעות שילוב של כיבוש מלא של השטח ויצירת מעבר שיאפשר לעזתים המבקשים לעזוב את הרצועה לעשות זאת, למרות שהדבר פחות פופולרי בקרב מדינות רבות באזור.

במקביל, על ישראל לבצע מתקפה רחבת היקף על תוכנית הגרעין של איראן כדי להשלים את השינוי במאזן הכוחות של המזרח התיכון. רק לאחר מכן יכולה ישראל לחזור לדון בשלום עם ערב הסעודית ומדינות אחרות ²⁹ אבל הפעם מעמדת כוח.

המאמר פורסם במקור ראשון, בתאריך 12.03.2025.